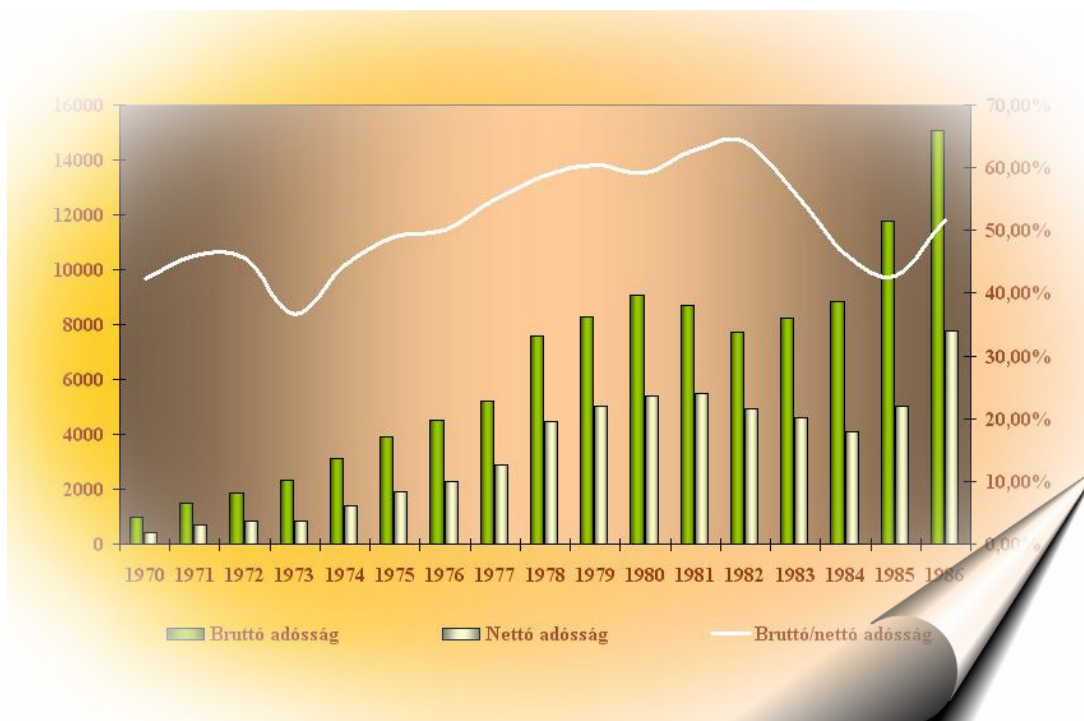

Vállalkozás Statisztikai Adatbázis 1995-2008

Hungarian Corporate Statistics Database

BEMUTATÓPÉLDA AZ ADATBÁZIS ALKALMAZÁSÁRA: RATING

Budapest, 2010

© Adatbázis ECOSTAT
© Softwerleírás DATASECTION-OPMI

Példák a Vállalkozás Statisztikai Adatbázis alkalmazásaira

Tartalom

Adatok gyűjtése, elemzése a Vállalkozás Statisztikai Adatbázis alapján, az ágazati limitek meghatározásához

Ügyfélminősítés (rating) és alkalmazási minta a minősítésre

Adatok gyűjtése, elemzése a Vállalkozás Statisztikai Adatbázis alapján, az ágazati limitek meghatározásához

- **Hitelintézeti állomány gyűjtése összehasonlításához:** (például)
 - **Ágazatok szerint,** ezen belül
 - Társasági forma
 - Nagyság (mérlegfőösszeg, saját tőke, létszám, árbevétel, stb.)
 - Nyereséges/Veszteséges vállalkozások
 - Hitelintézet által preferált ügyfél-, és partnerminősítéshez alkalmazott mutatók vizsgálata (főbb mutatók)
 - Dinamika elmúlt 3-5 évben tetszőleges (megrendelésben specifikált) szűrések alapján.
- **Vállalkozás Statisztikai Adatbázisból gyűjtés hitelintézeti állomány vizsgálatához:**

Például:

- Az adott ágazatban hány cég működik és ez milyen arányt képvisel az összes vállalkozáshoz képest? (piaci koncentráció, piaci részesedés vizsgálata ágazatonként, dinamika elmúlt az 3-5 évben)
- Az adott ágazat adott régióban/megyében/fővárosban mekkora arányt képvisel? (területi koncentráció)
- Az adott ágazatban mennyi a pozitív saját tőkével rendelkező vállalkozás és ez mekkora arányt képvisel? (országos/régiós/megyei/fővárosi referencicsoportok)
- Az adott ágazatban mennyi a nyereséges vállalkozások száma és ezek milyen hányadot képviselnek?
- Adott ágazat pénzügyi elemzése mutatószámok, egyéb feltételek alapján az adatbázisban végezhető szűrések alapján.
- Dinamika az elmúlt 3-5 évben.

Ügyfélminősítés (rating)

A Vállalkozás Statisztikai Adatbázisból leválogathatók az ügyfélminősítéshez szükséges mutatók értékei: az átlag, az alsó és a felső kvartilisek, valamint a medián. Az alábbi táblázat az ez alapján kialakított pontozási rendet illusztrálja:

Eszközarányos jövedelmezőség	2% alatt 2%-5% 5% felett	0 5 10	pont	eladósodottsági mutató	30% alatt 30%-70% 70% felett	15 8 0	pont
saját tőkearányos jövedelmezőség	4% alatt 4%-10% 10% felett	0 8 15	pont	nettó forgótőke ellátottság	20% alatt 20%-50% 50% felett	0 5 10	pont
bevétel arányos cash flow ráta	5% alatt 5%-15% 15% felett	0 5 10	pont	likviditási mutató	1 alatt 1,0 – 1,5 1,5 felett	0 8 15	pont
az összes eszköz fordulatszama	1,0 1 – 2 2,0	0 3 5	pont	likviditási gyorsráta	0,7 alatt 0,7 – 1,0 1 felett	0 5 10	pont
készletek forgási ideje (nap)	30 alatt 30 – 60 60 felett	5 3 0	pont	adósságszolgálati fedezeti mutató	100% alatt 100%-140% 140% felett	0 8 15	pont
a tárgyi eszközök leírtsága	25% alatt 25%-40% 40% felett	5 3 0	pont	rövidlejáratú hitelek aránya az árbevételhez	10% alatt 10%-30% 30% felett	5 3 0	pont

Kockázat és hitelképesség

A mutatók alkalmasak arra is, hogy segítségükkel a vállalatokat kívülről - tehát a tőkepiac vagy a hitelezők oldaláról – vizsgáló elemzők is pontosabb előrejelzéseket fogalmazhassanak meg a vállalatok jövőjére vonatkozóan. Ehhez megalapozott háttérrel az idősor (idősík) biztosít, amelyből kirajzolódnak az állandó tendenciák.

A részvények kockázatától különbözik és meg is kell különböztetnünk azok értékének bizonytalanságát. A bizonytalanság az információhiányból fakad. Abból, hogy nem ismerjük eléggé pontosan, milyen tényezők hatnak részvényünk árfolyamára, és hogyan. Bár a kockázat és a bizonytalanság fogalma – és tényleges hatásai – között nem húzódik „kínai fal”, a kettőt mégis fontos elkülönítenünk egymástól. A részvények kockázatoságával együtt kell élnünk, az információhiányból adódó bizonytalanságot azonban csökkenteni kell!

A pénzügyi mutatók kiszámítása éppen ahhoz segít hozzá, hogy minél kisebb fokú bizonytalanság övezzék a befektetők tőkepiaci döntéseit. Ennek megfelelően a kockázatelemzők nemcsak az ún. „részvénytőkepiaci bétát”, hanem a „számvetési bétát” is kiszámítják. Azt a mutatót tehát, amelynek adatforrása maga a vállalat, a vállalat pénzügyi teljesítményei, nem pedig a részvénypiac.

A vállalatok gyakran fordulnak külső tőketulajdonosokhoz, hitelezőkhöz, hogy forrásokat vonjanak be működésükbe, vagy fejlesztési döntéseik megvalósításába. A vállalat pénzügyi mutatói segítik a hitelezőket vagy a nekik dolgozó elemzőket abban, hogy minél megbízhatóbban ítélhessék meg egy-egy vállalat hitelképességét. A vállalatok hitelképességi vizsgálatának egy sajátos típusa a

hitelképesség szerinti besorolásuk valamiféle rangsorba. A Vállalkozói Statisztikai Adatbázis alapján elvégezhető a vállalatok besorolása hitelképességük szerint. A hitelképességi besorolás – a vállalatok tőkepiaci mutatóit, tehát a külső értékelést biztosító adatok mellett – nem is támaszkodhat másra, mint a cégek által kiszámított pénzügyi mutatókra. Ezért a vállalatok számára is fontos, hogy minél megbízhatóbb és jól megalapozott mutatókat számítsanak, mert ezen nagyban múlik hitelképességük a piacon.

Minta az alkalmazásokra

Vállalati (corporate) ügyfelek: átfogó vállalat elemzés, csőd-kockázat megítélése:

- Irányadó objektív ráták:

- Likviditás
- Tőkeszerkezet
- Jövedelmezőség
- Adósságszolgálat
- Egyéb

statisztikai adatbázis-
ból ágazatok szerint

- Szubjektív elemzés:

- Tulajdonosok és menedzsment
- Működési környezet, piaci helyzet, kilátások
- Egyebek

besorolás

Minősítési kategória	Pontszám határok
I. Osztályú adós	80-100 %
II. Osztályú adós	60-79 %
III. Osztályú adós	50-59 %
IV. Osztályú adós	40-49 %
V. Osztályú adós	0-39 %

OBJEKTÍV/ SZUBJEKTÍV	A	B	C	D	E
A	AA Feltétel nélkül	BA Kiemelkedően	CA Átlagosan	DA Hitelképtelen	EA Hitelképtelen
B	AB Kiemelkedően	BB Átlagosan	CB Korlátozottan	DB Hitelképtelen	EB Hitelképtelen
C	AC Átlagosan	BC Átlagosan	CC Korlátozottan	DC Hitelképtelen	EC Hitelképtelen
D	AD Hitelképtelen	BD Hitelképtelen	CD Hitelképtelen	DD Hitelképtelen	ED Hitelképtelen

E	AE Hitelképtelen	BE Hitelképtelen	CE Hitelképtelen	DE Hitelképtelen	EE Hitelképtelen
---	---------------------	---------------------	---------------------	---------------------	---------------------

Ügyféllimitek

A hitelintézeti kockázatkezelésben fontos szerepet játszanak az ügyféllimitek, amelyek számszerű formában fejezik ki, hogy a hitelintézet mennyi kötelezettséget vállalhat egy adott ügyféllel szemben. Koncentrációs limitek a kockázatvállalás során felmerülő kockázatoknak az ügyletek bizonyos tulajdonságai alapján történő besorolása alapján leképzett elosztásra vonatkozóan jelentenek korlátozásokat.

A BASEL II. szabályozás keretében jelentős módszertani fejlesztések zajlottak le a kockázat méréséhez kapcsolódóan. Ezek a fejlesztések azonban nem érintették a limitszámítás módszertanát, pedig a „kinek adható hitel” kérdéséhez szorosan kapcsolódik a „mennyi hitel adható” kérdése is.

A 250/2000. (XII. 24.) Kormányrendelet 7. sz. melléklete felváltotta a 14/2001. (III. 9.) PM rendeletet, amely az ügyféllimit számítással összefüggő előírásokat tartalmazta. A mellékletet áttanulmányozva megállapítható, hogy kimaradtak belőle mindazon részek, amelyek az ügyfélkockázat-méréshez és a limitszámításhoz kapcsolódtak. Ez azt is jelenti, hogy a hitelintézeteknek nem kötelező limitszámítási szabályzattal és limitszámítási módszerrel rendelkezniük, ennek ellenére a limitszámítás nem szűnik meg, hiszen annak szükségességét nem az állami szabályozás, hanem a kockázat csökkentésének, az adminisztráció egyszerűsítésének igénye hívta életre.

A korábbinál nagyobb pontossággal kell meghatározni, mennyi hitel adható egy adott ügyfélnek. Emiatt nem számítunk arra, hogy a rendeletek módosulása nyomán a limitrendszer el fog halni, sőt a fejlettebb és pontosabb kockázatomérési követelményekhez igazodva, a továbbfejlődése várható.

Ügyféllimitek meghatározásának alapjai

Limitszámítási elv	Rövidlejáratú hitelek	Hosszúlejáratú hitelek	Teljes hitelállomány
Üzleti ciklus	igen	nem	nem
Likviditási kritérium	igen	nem	nem
Jövedelmezőségi elv	nem	nem	igen
Tőkeszerkezeti követelmény	igen	igen	igen
Megtérülési elvárás	nem	igen	igen

Üzleti ciklus alapján számolt limit

Elv: Ügyfél annyi napi árbevételnek megfelelő rövid lejáratú hitelállománnyal rendelkezhet, amennyi az **ágazati átlag**.

Képlete: Nettó árbevétel * **Ágazati átlag**

Alkalmazása: rövid lejáratú hitelek limitjeként

Likviditási követelmény alapján számolt limit

- Elv: az ügyfél annyi rövid lejáratú hitellel rendelkezzen, hogy nem süllyed likviditási mutatója az **ágazati átlag** alá.
- Képlete: Forgóeszköz/**ágazati átlag** – Egyéb rövidlejáratú kötelezettség
- Hátránya: elfogadja a nagy forgóeszköz-állományokat
- Alkalmazása: rövid lejáratú hitelek limitjeként

Limitszámítás jövedelmezőségi követelmények alapján

- Elv: a vállalatnak maximum akkora hitelállománya lehet, ami mellett az üzemi eredmény még pozitív lesz.
- Képlet: Üzemi eredmény/Összes hitel súlyozott átlagos kamatlába
- Elv: a vállalatnak maximum akkora hitele lehet, **mint az adósságszolgálat ágazati átlaga**
- Képlet: (Üzemi eredmény+Amortizáció+Kamat és osztalékbevétel)/Ágazati átlag

Limit kialakítása tőkeszerkezeti elvárások alapján

- Elv: a vállalat eladósodottsága nem növekedhet valamilyen szint – **ágazati átlag** – fölé
- Képlet: Saját tőke***Ágazati átlag** – Nem hitelintézeti kötelezettségek – Céltartalékok – Passzív időbeli elhatárolás
- Alkalmazása: teljes limit

Limitszámítás megtérülési követelmények alapján

- nettó adósságszolgálati mutató ne csökkenjen **ágazati átlag** alá
- Képlete: (Adózott eredmény+Értékcsökkenés+H.lej.kamat)/**ágazati átlag**

A tőkeszerkezet alapján történő limitszámítás azt mutatja meg, mennyi hitele lenne a cégnek, ha minden szempontból olyan sajátosságokkal bírna, mint a saját ágazatába tartozó, többi vállalat vagy vállalkozás. Ez a számítási mód, ha összevontan is, tartalmazza a profillal kapcsolatos, **speciális ágazati finanszírozási igényeket**.

A limitadatokat összevetve a ténylegesen meglévő hitelállománnyal, megállapítható, hogy a vizsgált vállalatok, vagy vállalkozások közül melyik van túlhitelezve.

A hitel visszafizető képesség alapján kiszámított limitek azt mutatják meg, hogy a cég jelenlegi cash-flow termelő képessége mellett mekkora az a hitelösszeg, amelyet három év alatt vissza tudna fizetni.